

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014) Tekst: Ruth 2, 8 -17, Middagdienst
--

Broeders en zusters, op deze dankdag willen we als gemeente onze God en Vader danken voor zijn trouwe zorg over ons. Die dank willen we niet alleen in ons gebed verwoorden, maar ook in onze liederen. Nu votum en zegengroet zullen we als dank aan de Here lied 408 de verzen 1, 2, 4 en 8 zingen.

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Lied 408 : 1, 2, 4 en 6**
- 4. Gebed voor de opening van het Woord**
- 5. Schriftlezing : Leviticus 19 : 1 - 16**
- 6. Zingen : Psalm 146 : 5 en 7 (over de zorg van de Here voor armen en vreemdelingen)**
- 7. Tekst : Ruth 2 : 8 - 17**
- 8. Zingen : Psalm 65 : 5 en 6**
- 9. Geloofsbelijdenis op de wijs van Gezang 4**
- 10. Dankzegging en gebed**
- 11. Slotzang : Gezang 40 : 1 en 2**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Wat een fijne mensen ontmoeten wij in de tekst van vanavond. Ruth en Boaz. Ik weet het gaat er in het Woord van de Here niet om om mensen te verheerlijken. De kern van Gods Woord is Gods liefde zoals die Here die getoond heeft en nog dagelijks toont in de geschiedenis van zijn schepping, in het geschenk van zijn Zoon, onze Here Jezus Christus, en in het herstel van zijn schepping. Zoals we dat in het verleden wel zeiden: het gaat in de Bijbel om de geschiedenis van het heil, van onze redding, met in het centrum daarvan de Here Jezus Christus. Heilshistorisch en christocentrisch moet de prediking zijn.

Toch moeten wij in deze dingen niet te zwart/wit zijn. Niet omdat ik dat zeg, maar omdat de Here ook niet zo zwart/wit is. In Hebrreeën 11 houdt de Here ons zelf Noach, Abraham, Jakob, Jozef, Mozes en nog veel figuren uit de Bijbel voor als voorbeelden voor ons in het geloof. En in die rij van geloofsgetuigen. Mensen die de Here ons voorhoudt als voorbeelden in het geloof, had de schrijver van de brief aan de Hebrreeën ook Ruth en Boaz kunnen noemen. Want zo leren we ze hier kennen in het boek Ruth. Als twee gelovige mensen. Als twee mensen voor wie het geloof in de Here niet slechts een zaak is van het hoofd, het verstand. Maar die ook in hun daden hun liefde voor de Here en hun naaste bewijzen. En die in hun daden van liefde ook beeld zijn van de Here in zijn liefde.

Want daar gaat het ten diepste om in onze tekst. Ruth gaat aren lezen in een veld waar arbeiders bezig zijn de gersteoogst binnen te halen. Ze gaat oprapen wat deze arbeiders laten staan of laten vallen. Is dat toegestaan? Ja, dat is toegestaan. Maar het is ook wel heel vreemd. Als u een deel van uw boodschappen bij de supermarkt op de grond laat vallen en iemand neemt die boodschappen mee naar zijn huis, dan zult u zich wel laten horen. “Hé, blijf daar eens van af, dat is van mij!” Was de gerst niet van de boer? Was die akker niet van die boer. En toch moet de boer de arme mensen in Israël op de armen op zijn akker toelaten. En hij moet ze in de gelegenheid stellen om te pakken wat de arbeiders hebben laten staan of hebben laten vallen. Dit had de Here zo bepaald in Leviticus 19 : 9. “Wanneer u de oogst van uw land binnenhaalt, zult u de rand van uw veld niet geheel afmaaien en wat nog is blijven liggen van uw oogst, zilt u niet aflezen. U zult dit voor de armen en de vreemdelingen laten liggen.”

De vreemdelingen en de armen hebben dus in de ogen van de Here recht op een bestaan en Hij eist van de rijken dat zij dat ook waar maken. En zo luidt ook het thema van deze preek:

God geeft de armen recht op een bestaan, en aan de rijken de taak om dat waar te maken.

Jongens en meisjes, jullie kennen in grote lijnen het verhaal van Ruth en haar schoonmoeder wel, hè? Dat Naomi samen met haar man en twee zonen naar Moab was gegaan toen er hongersnood in Israël was. Dat de zonen van Naomi allebei met een meisje trouwde uit Moab. Wat helemaal niet mocht van de Here, maar wat ze toch deden. Hoe de man van Naomi, Elimelek op een gegeven moment stierf. En hoe enige tijd later ook haar twee jongens dood gingen. Na een flink aantal jaren hoorde Naomi dat de hongersnood voorbij was en dat Naomi besloot om terug te gaan naar Israël. Waarbij haar twee schoondochters besloten met haar mee te gaan naar Israël. Wat Naomi betreft was dit een slecht idee van haar dochters. Wat had zij die twee jonge vrouwen nog te bieden? Ze had geen zonen meer waar ze mee zouden kunnen trouwen. Orpa liet zich uiteindelijk overhalen door haar schoonmoeder en ging terug. Maar Ruth niet. Want Ruth had ontdekt dat het volk Israël het volk van de Here is. Het volk waar Hij een verbond mee had gesloten. Zo had ze ook tegen haar schoonmoeder gezegd: Dring er bij mij niet op aan, dat ik u in de steek zou laten, door van u terug te keren; want waar u zult heengaan zal ik heengaan, en waar u zult overnachten, zal ik overnachten: uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.

Haar schoonmoeder Naomi kon haar geen man meer geven, maar ze had Ruth, zonder het te beseffen, iets gegeven wat voor Ruth veel belangrijker was. Ze had de God van Israël leren kennen. En bij deze God en zijn volk wilde zij horen. En zo gebeurde het dat Naomi en Ruth naar Israël terugkeerden. Ja, naar de plaats waar Naomi vroeger ook had gewoond: Betlehem. Maar waar zouden ze van moeten leven? Als het grondgebied van Elimelek er nog lag en ze het zouden mogen bebouwen, dan hadden ze daar de komende tijd nog niets aan. Want het was nu de oogsttijd.

Waarschijnlijk hebben Naomi en Ruth het wel gehad over de vraag hoe ze aan eten zouden moeten komen. De ouderen onder ons die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt weten wel hoe deze vraag een mens kan beheersen. De meesten van ons hebben altijd wel wat te eten in de kast liggen en anders kunnen we het wel gaan kopen

in de winkel. Maar als de kast leeg is en je kunt niet aan geld komen of er valt niets te kopen, dan beheerst die vraag je leven. Als je maag rammelt en je hebt niets, dan ben je steeds bezig met de vraag hoe je aan eten zult kunnen komen. Dus ongetwijfeld hebben Naomi en Ruth het over die vraag gehad. Waarbij Naomi Ruth had verteld van het gebod van de Here over het nalezen van de akker en de wijngaard. En daaruit valt dan ook te verklaren dat Ruth in vers 2 aan Naomi voorstelt dat zij het veld in zal gaan om achter de maaiers aan het veld in te gaan om daar op te rapen wat er valt of achter blijft. En Naomi gaat akkoord.

En zo komt Ruth terecht op de akker van een hele rijke man: Boaz. “Bij geval”, staat er bij. Daar wordt niet mee bedoeld dat het puur toeval was dat ze daar kwam. Want we geloven dat de Here in alle dingen de leiding heeft. Maar met de woorden “bij geval” heeft de schrijver willen aangeven dat er bij Ruth geen opzet in het spel was.

Nu was deze Boaz niet alleen een rijke man, maar ook een heel fijn mens. Hij was niet iemand die zich meer op beter voelde dan anderen omdat hij rijk was en anderen niet. Dat blijkt al als hij bij zijn akker aankomt. Dan begroet hij de maaiers op zijn veld. En maar niet zo kort en onverschillig mogelijk. Nee, hij zegt: de Here zij met u! Hij wenst de maaiers toe dat de Here naar ze zal omzien en voor ze zal zorgen. Ik zou niets beters weten om een ander mens toe te wensen. De maaiers op hun beurt wensen Boaz hetzelfde toe: de Here zegene u!

Verder blijkt Boaz niet alleen oog te hebben voor zijn arbeiders, maar ook voor armen en vreemdelingen. Lang niet iedere boer in Israël zal blij zijn geweest met de bepaling van de Here over het nalezen van de akker en de wijngaard. Want het gaat ten koste van zijn opbrengst en je hebt ook nog die armen en vreemdelingen op jouw akker lopen. Menigeen zal ze liever kwijt geweest zijn dan rijk. Maar Boaz niet. Hij ziet Ruth en hij vraagt de opziener over de knechten wie die jonge vrouw is die daar aan het nalezen is. Deze opziener weet dat dat de vrouw is die met Naomi is meegekomen uit Moab. En hij spreekt vol lof over haar. Hij vertelt dat ze al vanaf 's morgens vrouw bezig is zonder zichzelf rust te geven.

Voor Boaz is dit aanleiding om naar Ruth toe te gaan. Heel vriendelijk spreekt hij haar aan: Hoor eens, mijn dochter, ga niet oplezen in een ander veld en ga ook niet hiervandaan, sluit u dan aan bij mijn arbeidsters, - u ziet het veld daar voor u, da men bezig is te maaien – en ga achter haar aan. Dit moet als muziek in de oren van Ruth geklonken

hebben. Zij, een vreemde vrouw uit Moab is hier welkom op de akkers van deze man, zolang de oogsttijd duurt. En hij stuurt maar niet een knecht om het haar te vertellen. Nee, hij komt het haar zelf zeggen. Ja, Boaz neemt haar zelfs in bescherming. Hij heeft de knechten verboden haar lastig te vallen en hij geeft haar een plek achter zijn maaiers. Daar mag zij gaan oplezen. En als ze dorst heeft. En dan kan natuurlijke heel makkelijk als je daar in de warmte van Israël op het land hard aan het werk bent, dan hoeft ze niet naar de rivier of ergens naar een bron te gaan. Nee, dan kan ze gewoon naar de drinkvaten gaan en dan zullen de knechten voor haar drinken pakken.

Ruth weet niet wat haar overkomt. Ze weet niet waar ze dit aan verdiend heeft. Zoveel vriendelijkheid en gunst. Uit dankbaarheid buigt ze dan ook voor Boaz neer en vraagt waar ze dit aan te danken heeft? Zij die toch niet meer is dan een vreemdeling. Boaz gaat Ruth uitleggen waarom hij zo vriendelijk voor haar is. Hij is zo vriendelijk voor haar omdat hij veel waardering voor haar heeft. Hij zegt: mij is uitgebreid alles verteld wat u voor uw schoonmoeder hebt gedaan na de dood van uw man, en hoe u uw vader en moeder en het land van uw geboorte hebt verlaten en naar een volk gegaan bent dat u van tevoren niet kende. Boaz heeft grote bewondering voor de liefde van Ruth voor haar schoonmoeder. Een liefde die zover gaat dat zij haar vaderland en familie ervoor heeft verlaten. Ze heeft de veiligheid van haar familie en vrienden en kennissen in Moab opgegeven voor een onzeker bestaan als vreemdeling in Moab.

En dan gaat Boaz nog verder. Hij zegt: de Here vergelde u uw daad, en uw loon valle u onverkort ten deel van de Here, de God van Israël, onder wiens vleugels u bent komen schuilen. Boaz wenst haar dus toe dat de Here haar zal volop zal belonen voor deze liefde en zelfopoffering. De Here, de God van Israël, onder wiens vleugels ze is komen schuilen. Daar ligt de kern voor Boaz. Ruth is onder de vleugels van de Here gekropen. Daar waar Boaz altijd al heel mogen leven. Ja, daar waar heel het volk van Israël mag leven door de genade van de Here. Heel Israël mag leven onder de bescherming van de Here. Zij zijn zijn volk. En Boaz weet zich daardoor verbonden en gedeeltelijk ook verantwoordelijk voor deze vrouw uit Moab. Deze vrouw die er zo duidelijk blijk van geeft te weten wat het is om God en je naaste lief te hebben. Zij zoekt rust en geborgenheid bij de Here en zijn volk. En hij, Boaz, die lid is van dit volk en onder de beschermende vleugels van de Here is opgegroeid en van de Here zijn rijkdom heeft ontvangen, voelt zich verantwoordelijk voor haar. Zij zoekt geborgenheid bij God en zijn volk en als lid

van dat volk wil hij niet dat Ruth teleurgesteld wordt in de Here of zijn volk. Boaz is dankbaar en blij voor het vertrouwen van deze vrouw in de Here. En hij wil niet dat het vertrouwen van deze vrouw zal worden beschaamd.

Dat Boaz zo vriendelijk is voor Ruth heeft dus alles te maken met zijn geloof in God en het feit dat zich een bevoorrecht mens weet als kind van God en anderen daarin graag wilt laten delen. Voelen wij dat ook zo, broeders en zusters? Zijn wij blij als mensen van elders zich bij de gemeente aansluiten? Of denken wij: ze doen maar, maar ik bemoei me er verder niet mee? Of denken we: nog meer mensen die ambtelijke zorg nodig hebben, dus dat betekent minder aandacht voor mij? Of zijn we misschien bang dat ze diaconale steun nodig hebben en dat het ons dus geld gaat kosten? Als dat zo is dan moeten we ons diep, maar dan ook heel diep schamen. Is de genade die wij van de Here krijgen zo armetierig dat daar niets van af kan voor een ander?

Het is in dit kader ook verdrietig dat de diaconie zo veel moeite heeft om het gevraagde geld binnen te krijgen. Is het niet om ons te schamen als straks broeders en zusters niet weten hoe ze rond moeten komen omdat wij te veel op ons geld zitten? Bent u niet rijk met de Here? En heeft de Here de meesten van ons niet rijk gezegend in de afgelopen tijd? Wat we geven heeft lang niet altijd te maken met hoeveel we hebben. Het heeft veel meer te maken met ons gevoel. Voelen we ons rijk met de Here en zijn zorg en kunnen we dus tevreden zijn met wat we hebben? Of zijn we vooral bezig met wat we nog niet hebben. Ja, als we daar mee bezig zijn, dan blijft er ook niet veel over voor een ander. We willen het toch niet op ons geweten hebben dat broeders en zusters het gevoel hebben dat het met de barmhartigheid van de Here maar droevig gesteld is.

Laten we het voorbeeld van Boaz volgen. Boaz die blij is met ieder die onder de vleugels van de Here komt schuilen en die vindt dat ieder die dat doet geen gebrek mag lijden. En Boaz zet dat ook verder om in daden. Toen het etenstijd werd, zei Boaz tegen Ruth dat ze bij de arbeiders moest gaan zitten om met hen mee te eten. Zo deed ze. Ze ging bij de maaiers zitten. At van het brood dat er klaar lag, doopte met de maaiers haar brood in de verdunde azijn. En later gaf Boaz haar nog geroosterd koren. Ja, hij stopte haar zoveel toe dat ze at, verzadigd werd en overhield. Eenmaal thuis gekomen zal ze dat aan haar schoonmoeder geven.

Na de maaltijd ging iedereen weer aan het werk. En Boaz gaf aan de maaiers de opdracht dat ze niet te precies moesten werken. Ze mochten rustig wat laten vallen. “Ja,

trek er zo nu en dan maar wat uit de bundels, zodat ze niet beschaamd wordt”. Beschaamd vanwege het feit dat ze mogelijk niet genoeg mee naar huis zal kunnen nemen voor haar en Naomi. Hier ziet u dus bevestigd dat de zorg voor Ruth voor Boaz een erezaak was. En zo moet het ook voor ons een erezaak zijn dat niemand in ons midden gebrek leidt. We moeten omzien naar elkaar en er zorg voor dragen dat niemand klein denkt van de liefde en genade van de Here, omdat wij met de liefde en genade naar elkaar zo zuinig zijn.

En we moeten die liefde niet alleen bewijzen aan elkaar, maar ook aan die vele mensen in de wereld die honger en gebrek hebben. Omdat de oogsten er door droogte of sprinkhanen mislukt zijn. Of die gebrek hebben omdat ze geen bestaan kunnen opbouwen omdat het rijke Westen zijn overvloed aan landbouwproducten voor veel te lage prijzen op de markt dumpt. Een prijs waar zij niet tegen kunnen concurreren. Of die gebrek leiden omdat wij in het rijke Westen niet bereid zijn een eerlijke prijs te betalen voor onze grondstoffen. Ik zeg niet dat wij al die problemen kunnen oplossen met ons geld. Maar het minste is wel dat de nood van deze mensen ons raakt. Wij die nood ook geregeld voor de Here brengen. En als we kunnen proberen iets van deze nood te verlichten. Door geld te schenken aan organisaties die iets proberen te doen aan de nood van onze Verre Naaste. Maar we kunnen ook wat doen door producten te kopen waarvoor mensen wel een eerlijk prijs hebben gekregen. Zoals de Max Havelaar en Fair Trade producten. Ik weet dat het in ons land economisch minder gaat. Er zijn gezinnen waar de vader werkeloos is geworden. Wat heel naar is. En we hopen en bidden deze gezinnen toe dat er snel weer werk gevonden mag worden. Maar wij moeten niet meedoen met de klagezang die velen in ons land afsteken vanwege de economische malaise. De groei is er uit, maar hebben we nu te klagen? Zijn hier al Afrikaanse toestanden? Lijden hier veel mensen aan ondervoeding? Nee, integendeel. We hebben juist te maken met het feit dat veel mensen te dik zijn. Er gaan vele malen meer mensen in ons land dood aan overvoeding dan aan ondervoeding. En we hebben allemaal nog kleren om ons te kleden tegen de koude. We hebben allemaal nog een dak boven ons hoofd en een bed om in te slapen. We hebben een warm kerkgebouw waar we kunnen samenkomen. Onze kinderen kunnen naar school. We hebben een uitgebreide medische zorg. Ook al staat die wat onder druk. Wij mopperen op wachtlijsten, maar er zijn vele landen in de wereld waar de operaties waar wij wachtlijsten voor hebben, helemaal niet worden uitgevoerd.

Er is zoveel om de Here voor te danken. De Here heeft ons leven gespaard. De Here heeft kinderen in ons midden geboren laten worden. Velen hebben geen grote problemen gekend met hun gezondheid. We leven in een land waar geen oorlog is. Waar we als kerk vrij kunnen samenkomen. De kerkdiensten konden worden gehouden. De sacramenten konden worden bediend. En zo zou ik nog lang kunnen door gaan. En we zullen straks in het gebed nog meer noemen. Laten wij de Here in ieder geval ook vragen om een hart dankbaar is en zich rijk voelt met de genade en liefde van onze Here. Om vanuit die genade en liefde die wij ontvangen onze naaste met liefde en genade te omringen.

Amen